

Nr 16.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag ur kyrkofonden m. m., såvitt propositionen hänvisats till behandling av lagutskott, dels ock en i ämnet väckt motion.

Genom en den 29 februari 1952 dagtecknad proposition, nr 102, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden föreslagit riksdagen att med bifall till under särskilda punkter upptagna förslag

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att i överensstämmelse med vad departementschefen under förevarande punkt förordat föreskriva, att kostnaderna för församlingsprästernas tjänsteresor må i vissa fall bestridas ur kyrkofonden;

2. godkänna vad departementschefen förordat rörande grunderna för militärpastorernas avlönanade ur kyrkofonden;

3. medgiva, att ur kyrkofonden må utgå bidrag till svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse för avlönanade av i dess tjänst i utlandet anställda präster i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen förordat;

4. medgiva, *dels* att anslaget ur kyrkofonden för anlitanade av biträde vid handläggning av boställsärenden och vad därmed äger samband må för innevarande budgetår överskridas med belopp, som blir erforderligt för gäldande av kostnaderna för anlitanade av experter i samband med prästlönerreformens genomförande, *dels ock* att för anlitanade av biträde vid handläggning inom ecklesiastikdepartementet av boställsärenden och vad därmed äger samband må för tiden den 1 juli 1952—den 30 juni 1953 i enlighet med Kungl. Maj:ts beprövande ur kyrkofonden utgå högst 25 000 kronor;

5. medgiva, att anslaget ur kyrkofonden till extra utgifter må från och med budgetåret 1951/52 tills vidare årligen överskridas med belopp, som erfordras för gäldande av arvode samt resekostnads- och traktamentsersättningar åt organist, som jämlikt övergångsbestämmelserna till kyrkomusikerstadgan förordnats att fullgöra de särskilda åliggandena för domkyrkoorganist;

6. a) till *Domkapitlen och stiftsnämnderna: Anordnande av förbättrade lokaler för domkapitlet i Växjö m. m.* för budgetåret 1952/53 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor;

b) medgiva, att Kungl. Maj:t må för samma ändamål disponera högst 40 000 kronor av det av 1939 års riksdag ur kyrkofonden anvisade beloppet av 91 500 kronor till uppförande av domkapitelshus i Växjö;

7. medgiva, att av riksdagen enligt skrivelsen 1951: 273 till Ombyggnad av domkapitelshuset i Västerås m. m. anvisade reservations- och kyrkofondsanslag å tillhopa 110 000 kronor må disponeras i överensstämmelse med vad departementschefen förordat.

Propositionen har hänvisats, såvitt angår anordnande av förbättrade lokaler för domkapitlet och stiftsnämnden i Växjö samt ombyggnad av domkapitelshuset i Västerås (punkterna 6 och 7) till statsutskottet samt i övrigt till behandling av lagutskott. I de delar propositionen hänvisats till lagutskott har den behandlats av tredje lagutskottet.

I samband med propositionen har tredje lagutskottet behandlat en inom första kammaren av herr *Mogård m. fl.* väckt motion, nr 42, i vilken hemställt, »att riksdagen måtte besluta godkänna sådan ändring av kungl. brevet den 7 mars 1947, att arvodesbeloppen för militärpastorerna förhöjas med minst det belopp, som av försvarets personalvårdsnämnd föreslagits».

Propositionens huvudsakliga innehåll i de delar den behandlats av tredje lagutskottet.

Kostnaderna för församlingsprästers tjänsteresor föreslås skola i vissa undantagsfall gäldas ur kyrkofonden.

Med hänsyn till levnadskostnadernas stegring föreslås förbättrade grunder för militärpastorernas och sjömansprästers avlöande.

Fortsatt anslag ur kyrkofonden äskas för anlåtande av biträde vid handläggning inom ecklesiastikdepartementet av boställsären den och vad därmed äger samband.

Vissa av övergångsbestämmelserna till kyrkomusikerstadgan föranledda kostnader föreslås skola belasta kyrkofondens anslag till extra utgifter.

Bestridande ur kyrkofonden av församlingsprästs tjänsteresa i vissa fall.

(Punkt 1. i propositionen.)

Enligt 29 § 2 mom. prästlönerreglementet den 29 juni 1951 (nr 577) gäller angående *ersättning åt präst vid resa i tjänsteärenden* vad därom stadgas i allmänna resereglementet och i särskilda av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter. I 3 § 2 mom. lagen den 29 juni 1951 (nr 570) angående pastorats deltagande i kostnaderna för församlingsprästers avlöning (prästlönekostnadslagen) föreskrives, att vederbörande pastorat har att bestrida bland

annat församlingspräst enligt prästlöneordningen tillkommande reseersättning. Med församlingspräst avses i prästlönekostnadslagen — enligt vad i 1 § 2 mom. sägs — dels domprost, kyrkoherde, komminister och kyrkoadjunkt, dels med sådan församlingspräst likställd garnisons- och amiralitetspräst, dels ock annan icke-ordinarie präst, som är förordnad att såsom vikarie uppehålla annan församlingsprästtjänst eller som utan sådant förordnande fullgör tjänstgöring i pastoratet under tid, då någon i pastoratet inrättad tjänst icke uppehålls av vare sig innehavare eller vikarie. Enligt 6 § andra stycket 1) lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond — i den lydelse paragrafen erhållit genom lagen den 29 juni 1951 (nr 571) — skall ur kyrkofonden utgöras kostnad för avlöningsförmåner åt präster enligt prästlöneordningen, i den mån kostnaden ej jämlikt prästlönekostnadslagen skall bestridas av pastorat eller jämlikt särskilt bestämmande skall bestridas i annan ordning.

Vid framläggandet av propositionen 1951:156 angående löne- och pensionsreglering för präster m. m., varigenom förslag till förenämnda författningar förelades riksdagen, uttalade föredragande statsrådet i fråga om regleringen av församlingsprästernas reseersättning, bland annat (s. 96), att han på anförda skäl funnit sig böra förorda, att det dittillsvarande systemet med fasta och tillfälliga resanslag tills vidare bibehölles för församlingsprästerna; och framhöll han (s. 97), att med hänsyn därtill det i prästlöneordningen (29 § 2 mom.) för Kungl. Maj:t förutsatta bemyndigandet komme att innebära, att Kungl. Maj:t hade att i administrativ ordning reglera reseersättningen åt församlingsprästerna enligt i huvudsak samma grunder, som dittills gällt.

Det i enlighet härmed i propositionen begärda bemyndigandet lämnades av riksdagen (sammansatt stats- och första lagutskotts utlåtande nr 2, s. 71, och riksdagens skrivelse 1951:321).

Med stöd av angivna bemyndigande har Kungl. Maj:t meddelat bestämmelser angående reseersättning åt prästerna i allmänhet dels i 16 § 2 mom. andra punkten kungörelsen den 30 november 1951 (nr 777) med tillägsbestämmelser till prästlöneordningen, dels ock i cirkulär den 28 december 1951 angående provisoriska bestämmelser rörande reseförskott åt präst vid resor i tjänsteärenden. Inom ecklesiastikdepartementet är för närvarande under utarbetande sådana särskilda föreskrifter angående reseersättning, som avses i anförda författningsrum i kungörelsen 1951:777.

Departementschefen. Vid regleringen av prästlönekostnadernas finansiering tillämpades vid lönerformen den grundsatsen, att församlingsprästernas avlöningsförmåner skulle bestridas av vederbörande pastorat, därest ej beträffande någon speciell löneförmån särskild anledning förelåg till kostnadens läggande på kyrkofonden. Då församlingsprästens tjänsteresor i regel

företagas inom pastoratet för förrättningar och annan verksamhet avseende prästens egna församlingsbor, syntes reseersättningen åt sådan präst vara en löneförmån, som av påtagliga skäl borde finansieras enligt huvudregeln. Ifrågasätts kan dock, huruvida det i överensstämmelse härmed i prästlönekostnadslagen intagna stadgandet, att församlingsprästs reseersättning skall bestridas av pastoratet, bör gälla undantagslöst. Det förekommer nämligen specialfall, där något pastoratets omedelbara intresse av tjänsteresan saknas eller är mindre framträdande eller där ändock förvaltningstekniska skäl tala för en avvikelse från nämnda stadgande. Såsom exempel på sådana tjänsteresor må nämnas resa, som församlingspräst på anmodan företager för att inställa sig hos biskopen eller domkapitlet för dryftande av angelägenhet, som icke direkt rör hans eget pastorat. Dessutom kan, bland annat, nämnas församlingsprästs resa för hållande av gudstjänst vid häradsrätt eller hovrätt. Vidare må framhållas, att prästlönekostnads- och kyrkofondslagarna icke innehålla närmare bestämmelser, huru kostnaden för pastoratsadjunkts resa för till- eller frånträdande av förordnande såsom vikarie för eller ämbetsbiträde åt församlingspräst skall uppdelas — t. ex. mellan flera pastorat eller mellan ett eller flera pastorat och kyrkofonden. Sådana bestämmelser vore nämligen avsedda att meddelas i administrativ ordning. En för denna detaljreglering numera verkställd undersökning har emellertid visat, att en med grunderna för nämnda lagars hithörande stadganden någorlunda följdriktig uppdelning av kostnaden för pastoratsadjunkts resa i nyssnämnda fall knappast låter sig göra utan en betydande administrativ inveckling.

Enligt min mening tala här anförda förhållanden för en sådan jämkning av gällande bestämmelser om finansieringen av församlingsprästernas — vare sig ordinaries eller icke-ordinaries — tjänsteresor, att kostnaderna härför i nu exemplifierade och därmed likartade fall få bestridas ur kyrkofonden. Då de sammanlagda årliga kostnaderna för de här avsedda resorna kunna beräknas till endast ett eller annat tiotusental kronor, blir den genom en dylik överflyttning uppkommande merbelastningen på kyrkofonden förhållandevis obetydlig. Överflyttningen vore, såsom framhållits, allenast avsedd för vissa undantagsfall och komme följaktligen att blott medföra en mindre jämkning eller särolkning av den i prästlönekostnads- och kyrkofondslagarna stadgade fördelningen av prästlönekostnaderna mellan pastoraten och kyrkofonden. Någon lagändring synes därför icke påkallad för förslagets genomförande. Som överflyttningen innebär en ny utgift på kyrkofonden, torde dock riksdagens godkännande härav böra inhämtas. Sedan detta erhållits, kunna erforderliga bestämmelser meddelas i administrativ ordning. Den föreslagna överflyttningen torde böra tillämpas retroaktivt från lönereformens ikraftträdande.

Jämkning av grunderna för militärpastorernas avlöande.

(Punkt 2. i propositionen.)

Enligt den lydelse 6 § andra stycket punkten 9 kyrkofondslagen hade i sin tidigare lydelse enligt lag den 15 maj 1942, nr 236, skulle ur kyrkofonden utgöras anslag, som Konungen enligt av riksdagen godkända grunder bestämde för avlöande av i fredsorganisationen vid försvarsväsendet anställda präster. De präster, som här avsågos, voro amiralitetspräster, garnisonspräster och de s. k. militärpastorerna.

Genom prästlönereformen ha garnisonsprästtjänsterna och amiralitetsprästtjänsterna med undantag av befattningen såsom amiralitetspredikant i Skeppsholms församling inordnats under prästlönereglementet, medan arvodena till militärpastorerna förutsatts alltjämt skola regleras av Kungl. Maj:t enligt av riksdagen godkända grunder. I kyrkofondslagen äro bestämmelser i sistnämnda hänseende numera meddelade i 6 § andra stycket punkten 4, vari stadgas, att ur kyrkofonden skall utgöras bland annat kostnad, som Konungen enligt av riksdagen godkända grunder bestämmer för avlöande av i särskild prästerlig verksamhet inom riket anställd präst, å vilken prästlönereglementet eller statens allmänna avlöningsreglemente icke äger tillämpning.

I fråga om militärpastorernas arvoden gäller för närvarande följande.

Enligt av riksdagen godkända grunder (se propositionen 1943: 216 och riksdagens skrivelse 1943: 394 samt propositionen 1946: 30 och riksdagens skrivelse 1946: 66) ankommer det på Kungl. Maj:t att för varje särskild befattningshavare — med hänsyn tagen till vederbörande förbands eller utbildningsanstalts storlek och omständigheterna i övrigt — bestämma arvodets belopp, dock att detta får högst uppgå vid regemente och trängkår till 600 kronor samt vid annan kår, flygflottilj, flygbaskår och fristående mindre enhet (kompani, detachment och liknande) till 400 kronor, allt för år. Utbildningsanstalt och särskilda förband ur flottan få härvid hänföras till den arvodesgrupp, som befinner närmast motsvara dess allmänna beskaffenhet. För pastor vid kustflottan får arvodet utgå med 300 kronor för månad samt för pastor på flottans långresefartyg, där sådan förordnas, med högst 2 000 kronor för den tid, han under ett år medföljer fartyget på expedition. Militärpastor i vissa fall tillkommande reseersättning och kosthåll bestridas icke ur kyrkofonden utan från vederbörligt anslag under rikstatsens fjärde huvudtitel.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 7 mars 1947 utgå ifrågavarande arvoden, för år räknat, tills vidare med 600 kronor till militärpastor vid regemente inom armén och kustartilleriet, trängkår, krigsskolan å Karlberg samt marinens underofficersskola, med 1 350 kronor till pastor vid kustflottan, med 2 000 kronor till pastor å flottans långresefartyg samt med 400 kronor till militärpastor vid övriga förband och utbildningsanstalter.

Det ur kyrkofonden anslagna arvodet åt pastor å långresefartyg var ursprungligen utmätt i avsikt att extra ordinarie församlingspräst, som därtill förordnades, därigenom och genom fritt kosthåll ombord eller ersättning

därför skulle kompenseras för de avlöningsförmåner, som han under kommanderingen nödgades avstå vid sin församlingstjänst. Då detta arvodesbelopp under senare år visat sig ej förslå till täckande av den förordnade prästens mistade avlöningsförmåner, har Kungl. Maj:t i ett fall medgivit denne ett särskilt tillägg motsvarande sjötillägg åt löjtnant, att utgå från marinens vederbörliga anslag. Senast har Kungl. Maj:t genom beslut den 21 december 1951 medgivit att såsom fartygspastor å kryssaren Gotland kommenderad kyrkoadjunkt under av kommanderingen föranledd tjänstledighet med C-avdrag skall erhålla förutom 2 000-kronorsarvodet ur kyrkofonden ett arvode å 700 kronor för månad från fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter ävensom kostersättning m. m. ur marinens vederbörliga anslag.

I skrivelse den 18 april 1951 har *försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd* föreslagit, att arvodesbeloppen höjas till 1 200 kronor för militärpastor vid regemente och liknande förbandsenhet samt till 800 kronor för militärpastor vid övriga förband. Nämnden har framhållit, att de nuvarande 600-kronorsarvodena varit oförändrade sedan år 1939, samt erinrat om storleken av de arvoden som utgå vid statens sjukvårds- och andra anstalter. I övrigt har nämnden anfört i huvudsak följande.

Under åren 1939—1945 voro svårigheterna att erhålla dugande prästmän för dessa befattningar icke uppenbara, eftersom under denna tid depåpastorer med stöd av värnpliktslagen och med värnpliktig officers avlöningsförmåner fullgjorde tjänstgöring vid förbanden.

Under de senaste åren ha emellertid svårigheter visat sig, då nya förordnanden av militärpastorer skola ske. I de flesta fall har sålunda endast en sökande anmält sig såsom intresserad av sådan tjänst. Det har även inträffat, att nämnden utöver sedvanligt ansökningsförfarande nödgats anhålla hos vederbörande kyrkliga myndighet om dess särskilda ingripande i syfte att få sökande till ledigt förordnande. Den effektiva rekryteringen av dessa viktiga tjänster måste lida härav.

Orsakerna torde till avsevärd del bottna i de alltför låga arvodena. Då militärpastorerna helst, såsom det redan vid riksdagsbehandlingen år 1939 framhölls, böra rekryteras bland yngre och obefordrade präster och dessa redan förut befinna sig i ogynnsamt löneläge, har konkurrensen med prästerliga arvodesuppdrag vid läroverk, sjukhus och liknande institutioner kommit att ogynnsamt påverka här berörda förordnanden. Enär samtidigt rätten för militärpastor till reseersättning för färd till avlägset beläget förband ännu icke reglerats och fått bestämd form, framstår ännu tydligare den mycket ogynnsamma och orättvisa arvodesättningen för militärpastorerna.

Försvarets civilförvaltning betonar ifrågavarande arvodens karaktär av bisysslearvoden. Ämbetsverket har gjort en jämförande sammanställning av arvoden och arbetsuppgifter för militärpastorer samt präster vid karolinska sjukhuset, sinnessjukhusen och fångvårdsanstalterna. Även om militärpastorernas verksamhet syntes vara av mindre omfattning än vad som ålåg prästerna vid nämnda inrättningar, ville ämbetsverket, med hänsyn till att militärpastorernas arvoden sedan 1939 utgått med i stort sett oför-

ändrade belopp, icke motsätta sig en förhöjning. Beloppen borde fixeras till med 12 delbara belopp, förslagsvis 840 kronor respektive 564 kronor.

Statskontoret — som funnit det i och för sig i hög grad tveksamt om ett bibehållande av militärpastorsinstitutionen sådan den nu är organiserad över huvud taget är berättigat — avstyrker nämndens framställning och anför följande.

Statskontoret vill till en början erinra, att bisysslearvoden i allmänhet icke varit föremål för någon höjning sedan lång tid tillbaka. Sålunda ha präster, anställda inom fångvården eller vid den statliga kroppss- och sinnessjukvården liksom nu ifrågavarande präster i stort sett icke erhållit någon arvodesförbättring sedan 1939. Vid en jämförelse av arbetsuppgifterna för militärpastorerna med dem som åvila ovannämnda fångvårds- och sjukvårdspräster kan statskontoret för sin del icke finna militärpastorernas arvoden oförmånligt avvägda. Under sådana omständigheter synes anledning knappast föreligga att nu till behandling upptaga frågan om en uppräknings av arvoden till militärpastorerna. Statskontoret vill även i detta sammanhang erinra, att föredragande departementschefen vid anmälan av proposition nr 52 till 1951 års riksdag framhållit, att en höjning av bisysslearvoden i allmänhet icke borde ifrågakomma.

1951 års kyrkomöte har i anledning av väckta motioner i *skrivelsen 1951: 23* anhållit om snara åtgärder, avseende höjning av militärpastorernas arvoden och reglering av deras rätt till reseersättning. I andra tillfälliga utskottets betänkande nr 13, som ligger till grund för nämnda kyrkomötes-skrivelse, anföres följande.

Utskottet anser befogat att arvoden till militärpastorerna ökas med hänsyn till den förändring i penningvärdet, som inträtt efter arvodenas fastställande. En sådan ökning är emellertid icke tillräcklig, eftersom de för närvarande utgående arvoden icke stå i något rimligt förhållande till militärpastorernas åligganden. En jämförelse mellan nämnda arvoden och den ersättning, som uppbäres av de deltidsanställda personalvårdsassistenterna vid de militära förbanden, visar, att sistnämnda befattningshavare ha betydligt högre arvoden än militärpastorerna, 1 980—2 460 kronor per år. Visserligen kan man göra gällande, att assistenterna ha en mera omfattande tjänstgöring, men det bör å andra sidan framhållas, att personalvårdsassistenternas arvoden allmänt anses för låga.

Utskottet finner sig icke nu utan närmare utredning kunna föreslå, att differentieringen av militärpastorernas arvoden upphör. Frågan bör emellertid övervägas i samband med den föreslagna arvodesregleringen.

Militärpastor bör ha rätt till ersättning av statsmedel för sådana resor till och från förlägningsort, som icke kunna ombesörjas av förbandet. För närvarande måste framställning till Konungen om anslag för dylik resekostnad ske i varje särskilt fall. Det är önskvärt, att generella föreskrifter utfärdas.

Departementschefen. Med hänsyn till levnadskostnadernas stegring torde en viss uppräknings av militärpastorernas arvoden få anses skälig. I anslutning till arvodeshöjningar på andra områden förordar jag, att årsarvoden höjas för militärpastor vid regemente och motsvarande förbands-

enhet från högst 600 kronor till högst 660 kronor samt för militärpastor vid övriga förband och enheter från högst 400 kronor till högst 444 kronor.

Månadsarvodet till pastor vid kustflottan torde samtidigt bära uppräknas från 300 kronor till högst 336 kronor.

Såsom av den förut lämnade redogörelsen framgår har det ur kyrkofonden utgående arvodet å 2 000 kronor till präst som kommenderas som pastor å flottans långresefartyg under senare år visat sig ej förslå till täckande av de avlöningsförmåner, om vilka prästen under kommenderingen gått miste, utan måst utdrygas på olika sätt från anslag under fjärde huvudtiteln. Präst, å vilken det nya prästlönereglementet är tillämpligt, torde under tjänstledighet för dylik kommendering få vidkännas C-avdrag å sin lön. Enligt min mening bör det nuvarande 2 000-kronorsarvodet såsom mindre tidsenligt slopas. I stället bör ifrågavarande fartygspastor erhålla dels ersättning för de avlöningsförmåner i egen prästtjänst, om vilka han går miste under av kommenderingen föranledd tjänstledighet, dels mot sjötillägg svarande ersättning, dels ock ett särskilt arvode för sin prästerliga verksamhet ombord, vilket torde bära beräknas till högst 120 kronor för månad. Nämnade ersättningar och arvode bära helt bestridas ur kyrkofonden.

Kostnader för militärpastor i vissa fall tillkommande reseersättning, kosthåll och utrustning torde icke bära bestridas ur kyrkofonden utan liksom hittills utgå från vederbörligt anslag under riksstatens fjärde huvudtitel.

Vad jag sålunda förordat rörande grunder och kostnader för militärpastorernas avlöande torde bära tillämpas från och med nästa budgetår.

Med hänsyn till mitt ställningstagande rörande kostnaderna för avlöande av fartygspastor å flottans långresefartyg anser jag emellertid rimligt, att från kyrkofonden till fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter överföres ett belopp, motsvarande vad från detta anslag enligt Kungl. Maj:ts förutnämnda beslut den 21 december 1951 utbetalats i månadsarvode till fartygspastor å kryssaren Gotland.

Motionen I: 42. I motionen hemställes, såsom förut nämnts, att riksdagen måtte besluta godkänna sådan ändring av kungl. brevet den 7 mars 1947, att arvodesbeloppen för militärpastorerna förhöjas med minst det belopp, som av försvarets personalvårdsnämnd föreslagits. Till stöd för yrkandet i motionen framföras i huvudsak samma synpunkter som i nämndens ovan återgivna skrivelse.

Anslag till särskild prästerlig verksamhet utom riket.

(Punkt 3. i propositionen.)

Enligt 6 § andra stycket punkten 4 i kyrkofondslagen skall ur kyrkofonden utgöras bland annat kostnad, som Konungen enligt av riksdagen godkända grunder bestämmer för avlöande av i särskild prästerlig

verksamhet utom riket anställd präst, å vilken prästlönereglementet eller statens allmänna avlöningsreglemente icke äger tillämpning.

Då prästlönereglementet äger tillämpning å kyrkoherdar i svenska församlingar i utlandet, för vilka kyrkoordning blivit av Kungl. Maj:t fastställd, äro de i sjömansvårdsstyrelsens tjänst i utlandet anställda prästerna den enda kategori, som i detta sammanhang är av intresse.

Enligt av Kungl. Maj:t den 10 juni 1949, med stöd av propositionen 1949:169 och riksdagens skrivelse 1949:373, utfärdade bestämmelser utgå bidrag ur kyrkofonden för avlönande av tio i sjömansvårdsstyrelsens tjänst i utlandet anställda präster, nämligen fem sjömanspräster på europeiska fastlandet utom de nordiska länderna, tre sjömanspräster i brittiska hamnar, en sjömanspräst i Melbourne i Australien samt en i provinsen Misiones i Argentina stationerad särskild präst för kyrklig verksamhet bland svenskar och svenskättlingar därstädes. De för europeiska fastlandet och brittiska hamnar avsedda avlöningsbidragen ha av sjömansvårdsstyrelsen för budgetåret 1951/52 tilldelats sjömansprästerna i Antwerpen, Gdansk, Gdynia, Rotterdam, Dunkerque, Hull, London och Middlesbrough. Avlöningsbidraget utgör 10 500 kronor för befattningshavare och år. För åtnjutande av avlöningsbidragen gälla vissa särskilda villkor.

I skrivelse den 31 augusti 1951 har *sjömansvårdsstyrelsen* lämnat en redogörelse för sin verksamhet utomlands under budgetåret 1950/51 samt anmält sina önskemål för budgetåret 1952/53. Styrelsen anhåller därvid ånyo om bidrag ur kyrkofonden till avlönande av en sjömanspräst i Narvik. Vidare begär styrelsen, att vid beräkningen av avlöningsbidragen för budgetåret 1952/53 hänsyn tages till de förändringar i prisnivån, som i vederbörande länder ägt rum efter den 1 juli 1949, från och med vilken tidpunkt de nuvarande avlöningsbidragen varit gällande. Med hänsyn till de stegringar i levnadskostnaderna, som i vederbörande länder ägt rum under tiden den 1 juli 1949—den 1 juli 1951, anhåller styrelsen slutligen om retroaktiva lönetillägg för budgetåret 1951/52 till envar av de tio präster, som under sistnämnda budgetår erhållit avlöningsbidrag ur kyrkofonden.

Kammarkollegiet och statskontoret anse tillräckliga skäl icke föreligga för utgivande av bidrag ur kyrkofonden till avlönande av en sjömanspräst i Narvik. I fråga om sjömansvårdsstyrelsens önskemål i övrigt anföra ämbetsverken följande.

Ämbetsverken vilja icke motsätta sig en viss förhöjning av det nu utgående anslaget till sjömansvårdsstyrelsen med hänsyn till den stegring av levnadskostnaderna, som ägt rum efter den 1 juli 1949. Denna förhöjning bör dock icke, såsom styrelsen föreslagit, beräknas med utgångspunkt från prisnivån i de olika hamnstäderna utan efter det förändrade prisläget inom Sverige. I detta hänseende må erinras om att det s. k. pristalet, som tillkom i samband med 1947 års löne reglering för statstjänstemän, mellan juni 1949 och juni 1951 stigit med 21 enheter från 122 till 143 eller med i runt tal 15 procent. Ämbetsverken få med anledning härav föreslå, att

anslaget till sjömansvårdsstyrelsen för budgetåret 1952/53 höjes från 105 000 kronor till 120 000 kronor.

Med hänsyn till vad som anförts rörande det s. k. pristalets stegring under tiden juni 1949—juni 1951 finna ämbetsverken icke heller något att erinra emot att ur kyrkofonden utgår ett belopp av 15 000 kronor såsom bidrag till avlöningen av ifrågavarande sjömanspräster under budgetåret 1951/52.

Ämbetsverken ha slutligen beträffande de villkor, som böra gälla för avlöningsbidragens åtnjutande, framfört följande synpunkter.

För åtnjutande av avlöningsbidragen ha uppställts vissa villkor och föreskrifter bland annat att befattningshavare, för vilka sådana bidrag utgå, skola äga att av sjömansvårdsstyrelsen uppbära sina av kyrkofondsmedel utgående avlöningsförmåner. Bidraget har alltså karaktär av en för vederbörande sjömanspräst garanterad minimilön. Vidare ha meddelats bestämmelser angående löneförmåner under tjänstledighet, sjukdom m. m. Ämbetsverken vilja ifrågasätta om dylika bestämmelser alltjämt böra meddelas. Då det här endast är fråga om understöd av en viss verksamhet, som bedrivs av sjömansvårdsstyrelsen, synes det vara tillfyllest, om såsom villkor för åtnjutande av bidraget stadgas, att religiös och social verksamhet genom sjömanspräster skall bedrivas vid minst tio olika platser nämligen fem på europeiska fastlandet, tre i brittiska hamnar, en i Melbourne i Australien och en i provinsen Misiones i Argentina. Sjömansvårdsstyrelsen, i vars tjänst sjömansprästerna äro anställda, bör sedan själv äga att efter arbetsuppgifternas karaktär och omfattning samt med hänsyn till levnadskostnaderna på platsen ur lönesynpunkt gradera de olika befattningarna.

Givetvis bör sjömansvårdsstyrelsen fortfarande fullgöra den redovisningsskyldighet och till ecklesiastikdepartementet inkomma med den berättelse, varom stadgas i 5 och 6 punkterna i Kungl. Maj:ts brev den 10 juni 1949 angående bidrag till avlöning av vissa i sjömansvårdsstyrelsens tjänst i utlandet anställda präster.

Departementschefen. Jag kan icke för närvarande tillstyrka, att sjömansvårdsstyrelsen erhåller bidrag ur kyrkofonden till avlöning av en sjömanspräst i Narvik.

Med hänsyn till levnadskostnadernas stegring efter den 1 juli 1949, från och med vilken dag de nuvarande avlöningsbidragen varit gällande, synes en viss höjning av dessa bidrag skälig. Det nu utgående avlöningsbidraget, 10 500 kronor för befattningshavare och år, torde sålunda i enlighet med remissmyndigheternas förslag böra från och med nästa budgetår uppräknas med 1 500 kronor till 12 000 kronor. Därest riksdagen lämnar Kungl. Maj:t i propositionen 1952: 60 angående höjning av statstjänstemännens löner begärt bemyndigande att besluta om höjning av arvoden till befattningshavare i statlig eller statsunderstödd verksamhet, torde Kungl. Maj:t böra äga besluta om motsvarande höjning, från och med nästa budgetår räknat, av nu ifrågavarande avlöningsbelopp. Vidare torde för innevarande budgetår böra ur kyrkofonden utgå lönetillägg, i överensstämmelse med sjö-

mansvårdsstyrelsens förslag beräknat till 1 500 kronor för befattningshavare och år, till envar av de präster, som under nämnda budgetår erhållit avlöningsbidrag ur kyrkofonden.

I fråga om ordningen för avlöningsbidragens utgående anser jag mig icke kunna ansluta mig till vad kammarkollegiet och statskontoret anfört. Avlöningsbidraget torde sålunda böra bibehålla sin karaktär av en vederbörande befattningshavare garanterad minimilön ur kyrkofonden.

Anslag för anlitande av biträden vid handläggning av boställsärenden och vad därmed äger samband.

(Punkt 4. i propositionen.)

Enligt 6 § andra stycket punkten 6 i kyrkofondslagen skall ur kyrkofonden utgöras anslag, som Konungen och riksdagen finna skäligt ställa till vederbörande statsdepartements förfogande för anlitande av biträde vid handläggning av boställsärenden och vad därmed äger samband.

Under de senaste budgetåren ha anslag och medelsåtgång för ifrågavarande ändamål utgjort

	Anslag högst kronor	Medelsåtgång kronor
1948/49	15 000	18 533
1949/50	15 000	11 306
1950/51	25 000	44 606
1951/52	25 000	

De angivna anslagsbeloppen ha till väsentlig del åtgått till vissa av särskilda experter verkställda utredningar rörande det ecklesiastika arrendeväsendet och tjänsteorganisationen för kyrkomusikerna. För budgetåret 1950/51 medgav riksdagen, att anslaget finge överskridas med erforderligt belopp för gäldande av kostnaderna för fortsatt översyn av det ecklesiastika arrendeväsendet och vad därmed äger samband.

För handläggning av ärenden i samband med genomförandet av prästlönereformen ha av ecklesiastikdepartementet anlitats flera experter. Kostnaderna för dessa ha utgått antingen ur förevarande anslag eller såsom förskott ur kyrkofonden.

Departementschefen. Samtliga kostnader för experter, som anlitas av ecklesiastikdepartementet i samband med prästlönereformens genomförande, torde lämpligen böra bestridas ur ifrågavarande anslag. Ur kyrkofonden för ändamålet förskjutna belopp torde därför böra omföras till detta anslag. Då på grund härav anslaget för innevarande budgetår kan komma att överskridas, torde riksdagens medgivande till ett sådant överskridande böra inhämtas. Vid bifall härtill torde medelsbehovet för nästa budgetår kunna beräknas till oförändrat belopp, 25 000 kronor.

Anslaget ur kyrkofonden till extra utgifter.

(Punkt 5. i propositionen.)

Enligt 6 § andra stycket punkten 9 kyrkofondslagen skall ur kyrkofonden utgöras anslag till extra utgifter med ett av Konungen och riksdagen bestämt belopp för år, vilket efter Konungens bestämmande må användas till bestridande av kostnad för förut i paragrafen icke särskilt angivet kyrkligt ändamål.

Av propositionen 1951: 156, s. 146, och riksdagens skrivelse 1951: 321 framgår, att anslaget skall tills vidare utgå med ett belopp av 50 000 kronor. Anslaget avser att utgöra en motsvarighet till de anslag under rikstatens särskilda huvudtitlar, som avse extra utgifter (jfr propositionen 1936: 242 och riksdagens skrivelse 1936: 352).

Enligt kyrkomusikerstadgan (SFS 1950: 375) har domkyrkoorganist att utöver sina åligganden som organist jämväl fullgöra vissa särskilda åligganden, innebärande skyldighet att vara musiksakkunnig hos domkapitlet, lämna annan kyrkomusiker råd och upplysningar rörande den kyrkomusikaliska verksamheten, granska övriga organisters årsberättelser m. m.

Erfordras vikarie å domkyrkoorganisttjänst kan domkapitlet förordna särskild person att fullgöra de särskilda åliggandena för domkyrkoorganist. Den som erhållit dylikt förordnande äger enligt tilläggsbestämmelserna (SFS 1950: 560) till avlöningsreglementet för kyrkomusiker att uppbära arvode med 3 kronor för varje dag av förordnandetiden. Detta arvode, som kan ifrågakomma först sedan kyrkomusikerstadgan vunnit tillämpning beträffande domkyrkopastoratet, skall bestridas av sagda pastorat.

Därest innehavare av domkyrkoorganisttjänst ej övergår å motsvarande tjänst enligt kyrkomusikerstadgan, skall domkapitlet enligt 9 punkten övergångsbestämmelserna till kyrkomusikerstadgan förordna organist, å vilken stadgan är tillämplig, att fullgöra de särskilda åliggandena för domkyrkoorganist. Genom cirkulär den 25 maj 1951 har Kungl. Maj:t förordnat, att organist, som erhållit dylikt förordnande, skall äga uppbära arvode med 3 kronor för varje dag av förordnandetiden samt att arvodet skall tills vidare utgå ur kyrkofondsanslaget till extra utgifter.

Med stöd av 14 punkten övergångsbestämmelserna till kyrkomusikerstadgan har Kungl. Maj:t i ett fall gjort undantag från den nyssnämnda 9 punkten övergångsbestämmelserna, i det att Kungl. Maj:t medgivit ett domkapitel att för en kortare period förordna domkyrkoorganisten, fastän denne ej velat övergå å motsvarande tjänst enligt kyrkomusikerstadgan, att fullgöra de särskilda åliggandena för domkyrkoorganist. Även i detta fall har Kungl. Maj:t bestämt arvodet till 3 kronor för varje dag av förordnandetiden. Tillika har föreskrivits, att arvodet skulle utgå ur kyrkofondsanslaget till extra utgifter.

Enligt förutnämnda tilläggsbestämmelser till avlöningsreglementet för kyrkomusiker skola kostnader för resor i anledning av de särskilda åliggandena för domkyrkoorganist ersättas enligt de bestämmelser, som enligt allmänna resereglementet gälla för befattningshavare i lönegrad Ca 26. Dylig ersättning, som kan ifrågakomma först sedan kyrkomusikerstadgan vunnit tillämpning beträffande domkyrkopastoratet, skall bestridas av sagda pastorat. Några bestämmelser rörande sådan ersättning för fall, då innehavare av domkyrkoorganisttjänst ej övergår å motsvarande tjänst enligt kyrkomusikerstadgan och därför särskild organist enligt förutnämnda övergångsbestämmelser förordnas att fullgöra de särskilda åliggandena ha ej meddelats av Kungl. Maj:t.

I skrivelse den 24 oktober 1951 har domkapitlet i Lund hemställt, att resekostnads- och traktamentsersättningar — beräknade efter 26 lönegraden — måtte få utgå även i sistnämnda fall. För ändamålet borde anlitas kyrkofondsanslaget till extra utgifter. Vidare har domkapitlet anhållit, att kostnader för expenser i anledning av de särskilda åliggandena för domkyrkoorganist måtte ersättas från samma anslag.

Departementschefen. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har Kungl. Maj:t föreskrivit, att arvode åt organist, som enligt övergångsbestämmelserna till kyrkomusikerstadgan förordnats att fullgöra de särskilda åliggandena för domkyrkoorganist, skall utgå ur förevarande anslag till extra utgifter. I dessa övergångsfall, då kyrkomusikerstadgan icke äger tillämpning på domkyrkopastoratet, saknar ju detta pastorat kyrkomusikerlönstillgångar, ur vilka arvodet kan bestridas. Det har ej heller ansetts rimligt att arvodet bestrides av det pastorat, där organisten har sin egentliga anställning. Dylika arvodeskostnader torde därför, intill dess att kyrkomusikerstadgan blir tillämplig å vederbörande domkyrkopastorat, böra belasta kyrkofonden och därvid lämpligast dess nu ifrågavarande anslag.

Även resekostnads- och traktamentsersättningar till organist för fullgörande jämlikt nämnda övergångsbestämmelse av de särskilda åliggandena för domkyrkoorganist torde böra avföras på ifrågavarande anslag.

Kostnader för expenser i anledning av de särskilda åliggandena för domkyrkoorganist torde däremot böra belasta vederbörande domkapitels omkostnadsanslag.

Såsom förut nämnts utgår kyrkofondsanslaget till extra utgifter tills vidare med ett årligt belopp av 50 000 kronor. De nu angivna arvodeskostnaderna samt resekostnads- och traktamentsersättningarna böra emellertid icke få inkräkta på sagda belopp, som är väl behövt för andra kyrkliga ändamål av skiftande natur. Anslaget torde därför från och med innevarande budgetår tills vidare böra årligen få överskridas med belopp, som erfordras för bestridande av nämnda arvodeskostnader samt rese- och traktamentsersättningar. Härtill bör riksdagens medgivande inhämtas.

Utskottet.

Under punkten 1 i propositionen föreslås bemyndigande för Kungl. Maj:t att enligt närmare angivna grunder föreskriva, att kostnaderna för församlingsprästernas tjänsteresor i vissa fall må bestridas ur kyrkofonden. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Den i punkten 2 föreslagna jämkningen av grunderna för militärpastorernas avlönande ansluter sig till arvodeshöjningar beträffande bisysslor på andra områden. Utskottet anser sig ej kunna för militärpastorernas del förorda ett avsteg från de eljest tillämpade principerna för arvodeshöjningar och får således med avstyrkande av motionen I: 42 tillstyrka bifall till det i propositionen framlagda förslaget.

Propositionen upptar i övrigt, under punkterna 3—5, förslag rörande anslag ur kyrkofonden till särskild prästerlig verksamhet utom riket och för anlåtande av biträden vid handläggning av boställsären den m. m. samt förslag om bestridande av vissa kostnader ur anslaget till extra utgifter. Ej heller i dessa delar finner utskottet anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag.

På grund av det anförda får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen måtte, med avslag å motionen I: 42, bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition, såvitt den hänvisats till behandling av lagutskott.

Stockholm den 17 april 1952.

På tredje lagutskottets vägnar:

ABEL ANDERSSON.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Carl Eriksson, Nils A. Larsson, Albert Hermansson, Lars Andersson, Lindahl, Ivar Nilzon och Björnberg;

från a n d r a kammaren: herrar Andersson i Löbbo, Stjärne, Ericsson i Sörsjön, Holm, Åhman, Andersson i Mölndal, von Seth och Jansson i Aspeboda.

Reservation

av herrar *Björnberg, Stjärne* och *von Seth*.
